

तृष्णा

लेखक
कर्मस्थानाचार्य
बौद्धऋषि महाप्रज्ञा

तृष्णा

नेपाल भाषा

Dhamma.Digital

लेखक

बौद्धकृषि महाप्रज्ञा

प्रकाशकपिं :

१. लक्ष्मीप्रभा, बालासिको, असं हिंगा:
२. चैत्यप्रभा, घटेकुलो, विल्हेल्मार
३. इन्द्र थ्रेट
४. हर्षवहादुर यानन्दर, चसाँडौ

प्रथम संस्करण

थाकूः :

शाक्य प्रेस, वंबहा, ये-

फोन : ९३६०४

छ्वाचाचा खँ

थुगु चिकिचाधंगु सफू 'तृणा' या नामं पिदंगु जुल । स्व बौद्धशृषि महाप्रज्ञायात नेपाली बौद्ध अनुयायी पिसं म्हंम-स्थूगु खँमखु । तर थुगु पुस्तिकाय् तृणा, प्रज्ञोपाय व मेमेगु बौद्ध ग्रन्थया थाय् थासय्या अङ्गत दुध्याना चवंगु दु । वसपोलं च्वया बिज्यागु गुगु विषय खः उगु विषयय् ताहाकेक प्रशंसा याना च्वनेगु त्वः मताया । उकि थन छ्वाचा खँ न्ह्यथना बोगु वाघ्य ताया । छाय् धाःसा थौंकन्हे आपालं विद्वानतय्गु धापू-कथं थःथःगु व्याकरण, कथं स्वेगु बखतय् गुगु लेखतय्त ल्याले मजाय् कीगु । धाय् धाःसा व्याकरण पाखें शुद्ध खें लहाय् गु खःसा भाषां शैली वाना वने यो । थुकि छुं शंका मदु । व्याकरण प्लाखें ध्यान तया छुं नं लेख्छ च्वल धाःसा मनय् वःगु भाव व्यक्त याय् त तच्वक थाकुइ । उकिसमं कवितापाखे ला न छ्वन्द, न भाव हे दइ । उकि ब्वमिपित व्याकरणया अपाय् सकं दरकार माःगु मदु । थुगु सफूयागु प्रुफ स्वय्गु प्रेसयात हे भाला ब्यूगु जुल ।

बौद्धशृषि महाप्रज्ञा आः कीगु न्ह्योने मदय् धुंकल । वसपोल दिवंगत जुया विज्याय् धुंकल । उकि थुगु सफू नं वसपोलया पाण्डुलिपि कथं भाषा शैली व लेखन शैली गथे खः अथे हे जूसा वसपोलयागु थःगु मौलिकता व व्यक्तित्व स्यनो मखु । स्यके नं मज्यू थें ताया । आः थुगु सफू वसपोलया भाषा व लेखन शैलीकथं पाठकपिनिगु न्ह्योने तया छ्वना । शुद्ध अशुद्ध प्रति ध्यान मतसे भावयात ध्वीका ब्वना यंकेगु हे की ब्वमिपिसं कुतः याना यंकेफुसा छं हे बांलाइ ताया ।

तृष्णा

तृष्णाया चक्करे लाना मनुष्य संसारिक दुःख
भोग यार्थं पछुतावे जुयाच्चवन, तर छुं हे लाभ
मजूँ। विषय वासनायागु पञ्जाय् लाना बिचरां अमृत-
या पलेसा विष ग्रहण यानाच्चवन, उके सोसा नं शान्ति
प्राप्त ज्वीमखु। उके याना संसारे बराबर जन्म मरण
व दुःख दौर्मनस्यया कठिन वेदना सहयाय भालाच्चवन,
व तृष्णा हे खः। तृष्णायागु बन्धन थुलि बल्ला कि-
मनुष्य सनेहे मजीक बल्लाक चिना तःगु दु। उकिं
यथार्थ ज्ञानया संचार असंभव थैं चौं। अज्ञानतां
याना केश पाके जूसां, मिखा बुलुया वंसां, वा हायावंसां,
छँगू केकेकुना वंसां, वासना छुटे मजूँ। थः बृद्ध जुया
वंसां नं इच्छा बुढा जुया मवं। पुत्रयागु प्रेम, पत्नी-
यागु स्नेह, धनयागु लालच् उत्तरोत्तर बढे जुया हे
वना च्चनी। आशा अन्त मजूँ। बिचरा अन्तिम
अवस्थाय् हे नं अतृप्त इच्छा घाना हे कालया क्वला

जुयावनी । व प्राणी बारंबार भय बन्धनया कठिन
चक्रे चुत्तुचुला चवने माली । थवहे खः मनुष्यथात
गाले कुर्कींगु तृष्णा । थवहे खः— ज्ञानया विनाशक
पिशाचिनी, मनुष्यया शत्रु, थव वहे खः तृष्णा ।

शरीर या निर्मित आवश्यक अर्थात् मदेकं मगागु
उपभोग यात तृष्णा धाइमखु । जब थव भोग्य वस्तु
निर्मित लालच उत्तरोत्तर बढे जुजुं वनी उकियात् हे
तृष्णा धाई ।

अथेला मनुष्यपिंके हे जक मखु, मेंपि प्राणि-
पिंके नं तृष्णा दु, अथेनं मनुष्ययाके आपालं तृष्णा
बलवाम् जुई । मनुष्ययात 'गात' धायगु गबले हे
मदु, न्हावले मगानिगु भावं तोतूगु मखु । दयां दयां
न्ह्यावक हे दुसानं गात धायगु दुगु मखु ।

बुद्धोपदेशे— तृष्णाया स्वरूप, थुगु प्रकारं बांलाक
विचार याःगु दु कि— भगवान् बुद्धं कठिन साधना-
द्वारा गुगु सत्यया साक्षात्कार याना विज्यागु खः, व
खः प्यंगू आर्यं सत्यं वर्णन दु । १) दुःख, २) दुःखया
हेतु, ३) दुःखया निरोध, ४) दुःख निरोधया

उपर्युक्त ।

१) इच्छा अपूर्णता दुःख, दुःखया हेतु तृष्णा खः, तृष्णां हे संसारे बारंबार जन्म उचीमालीगु खः । विषययागु रागं युक्त, विषययागु प्रशंशक, वंवंथाय् थःगु तृप्ति माला जुई । श्व तृष्णा स्वता प्रकार दु- काम तृष्णा, भव तृष्णा व विभव तृष्णा धका ।

यदि विषयया लाभार्थ प्यास कीगु हृदयले मजूगु जुसा— श्व संसारे दुनी हे मखु, न दुःख भोग हे याय् माली । संसारे तृष्णा हे दक्षिये बल्लागु बन्धन खः । गुगुलि संसारे छीत सने मफेक चिनातल । धम्मपदे गाथा छपु दु-

Dhamma.Digital

“न तं दलहं बन्धनमाहु धीरा,

यदायसं दारुजं पब्बजञ्च ।

सारत्तरत्ता मणिकुण्डलेसु,

पुत्तोसु दारेसु च या अपेक्खा ॥

अर्थात्— विद्वानपिसं, नैः, सिँ, खिपः यागु बन्धन यात बल्लागु धाई मखु, धात्थें नं दृढ बन्धन खः, अनित्य पदार्थयात सार भापा उके प्यपुना चवनेगु,

मणिकुण्डल, पुत्र व पत्नी ले इच्छा जबीगु । माकचां
थें थःमं देकागु जाले थःहे तवयना चवनी । व तृष्णां
याना नाना प्रकारया विषयले प्रेम उत्पन्न याना, वहे
प्रेमयागु बन्धनं चिका थः सने मजीका दुःखसिया
चवनी ।

“ये रागरत्तानुपतन्ति सोतं, सयं कतं मक्कटको’ व
जालं ।”

दुर्लभ नरया देह जुया नं,
सदानं विषये ध्यान तबोऽपि ।
उम्ह नरं दुःख सियू सुख नास्ति,
फुत नर रत्न समानगु देह ॥
Dhamma Digital
ज्वाला नारी युवा पटंग,
ज्वालाय दुन भष्म जुयेत ।
गुगु उद्देश्य नरया जीवन,
उगु उद्देश्य हे फुत नर सिर्ति ॥

मनुष्यया जीवने वेदना धैगु स्वभाव धर्म खः ।
वेदना जुयालि उत्पन्न जूगु तृष्णा, थव खः शत्रु । तृष्णां
खोजि याई, खोजि द्वारा लाभ जबो । लाभं निश्चय

जवी, निश्चयं आशक्ति, आशक्ति प्रयत्न, प्रयत्नं जम्मा, जम्मा जूगुलि नुगः स्याम्ह जुई । नुगः स्यागुलि आरक्षा, आरक्षाया निर्मित कठि, शस्त्र, ल्वापु, विवाद, छ-छ, जि-जि- असत्य भाषो, चुगलो, आदि अनेक प्रकारया कलि स्वरूप अकुशन जूवनी ।

मनुष्यया हृदयले जब 'तृष्णा-मुख' तज्याई- उगु बखते बडोहे मज्जा जुई । अन कमशः तृष्णाया जंगल बने जुया अन्तर्करणे स्वच्छाई, उथाय् मनुष्यया जीवन समूल नष्ट जुयावनी ।

उकिथा निर्मित मनुष्यया परम शत्रु तृष्णा खः । व शत्रुयात थःगु नुगले बास मन्यूसे, अलग यायगु अत्यन्त आवश्यक खः ।

तृष्णा

अनेक जन्म संसारे, दुःखसिया व हिला जुया ।
जन्म व मृत्यु बारंबार, अनेक ब्याधी नया फया ॥१
शरीर कर्त्ता सदानं लोके, अदृश्य अरूप अचम्भ नं ।
मखं गनं व गुजाम्ह ज्वो, अत्यन्त बल्लभ बीर महा ॥२
दुःखसिया तप योग बलं, महस्यगु कारक बल्ल बल्लं ।
जन्म हेतु तृष्णा खन जि आःवं दयवये फैमखुत ॥३
जि भाव नापं तृष्णा दपाच्चवंगु मूल व नष्ट जुल ।
पार ज्वीगु श्व तृष्णा नर्दि, पार जूम्ह हे मुक्त जुई ॥४
Dhamma.Digital
महाप्रज्ञा ज्ञान धयागु, पार ज्वीगु भव जंजालं ।
तृष्णाया अति जाल महानं, मुक्त ज्वीगु निर्वाण जुल ॥५

बुद्धया हर्षोदान

संसारे जि जन्म जुङुं दुःखं दुःखे हिला जुया ।
जन्म व मृत्युया चक्रे बीगु सीगु अखण्ड नं ॥१
थुकिया कर्ता माला जिं ल्वीके थाकु अदृश्यम्ह ।
सुर्थे गुजाम्ह निर्मता छु दे उपाय सीकेगु ॥२
ल्वीका मध्यम मार्ग हे बल्लं सिल जि व कर्ता ।
तृष्णा मूलम्ह कर्ता खः अज्ञानं हे दया च्वनं ॥३
सशैन्य तृष्णा संहार त्याका काय् धुन व मार ।
भविष्य जन्म ज्वी मोल संस्कार बाकि छुं मन्त ॥४
जि धाय्गु भाव छुं मन्त बाकि तत्त्व स्वभावत ।
आशक्त मदया मुक्त बुद्धत्व प्राप्त याय् धुन ॥५
तत्त्व मात्र धका स्यूगु धर्म चक्षु दया तिनी ।
प्रज्ञा प्रज्ञा महाप्रज्ञां, मूल उच्छ्रेद कारक ॥६

महाप्रज्ञा

परमार्थी पिनि—अध्यात्म तत्त्व खः । नीति व
धर्मया सीमानां पिने पार—वहे परमार्थ उत्कृष्ट खः ।

थव अध्यात्म ज्ञाता परमार्थी धाःपि, मनुष्य हे जक
सिवाय मेगु जाते असम्भव ।

थःगु शुभ अशुभ कर्म हे फल प्रदाता विधाता खः ।
मनुष्ययां मेंपि सुहे सुयागुं कृपा एवं अकृपा ले निर्भर
ज्वीमखु। थुकिया निर्मित-सुयागुं हे शरणे बनेगु आवश्यक
मदु । वं स्वयं थःके 'अनन्य-शरण' अथवा थःगु हे शरण,
खः । मनुष्यपि द्यो, ईश्वर, महेश्वरादिया पाखें स्वतंत्र
दु । हानं अथेहे परंपरागत शास्त्र एवं धर्मं चिना तःगु
मदु । उकि कर्त्तव्य निर्णयया निर्मित अनुभव व साक्षा-
त्कार ज्वीकेत अन्तिम प्रमाण थवहे खः कि सत्यता—
यात म्हसीका, ज्ञानं ज्वीकेगुया। निर्मित जीवन हे प्रयोग
यायमागु खः । थवहे खः आध्यात्मिक ज्वीकेगु लक्षण ।
अध्यात्म ज्ञानया विशेषे—ईश्वर, आत्मा अविनाशी—
वाद, समाजवाद, परंपरावाद, खास याना परमार्थी
पिन्त बाधा खः । अध्यात्म विकाशे विघ्नकार खः ।
उपरोक्त बाधा हटेयाय् मफेक तथ्यता ज्ञान प्रकट ज्वी

फैमचु उलि हटे याय् धुं सेंली तिनि परमार्थीपिनि
 मन मैदान निर्मल जुया अध्यात्म ज्ञानया विकास ज्वीगु
 मार्ग सफा ज्वी। अवहे बाधा हटे याना च्वर्पि यथार्थ
 बोद्धर्पिके महाप्रज्ञा तत्त्व ज्ञान ज्वीके फुमु खः। मेगु
 सम्प्रबाय धाक्क ल्वापुया समाज व लोकाभूषण मात्र
 खः। सिद्ध, ऋषी, मुनिपिं स्वतन्त्र जुया अध्यात्म
 विकास याय् फुगु हे उपरोक्त बाधा फुक्क हटेयाना
 च्वंगुर्ति खः।

संसारे धासा वहे च्वे कनागु बाधा विकासार्थ
 ल्वाना, ल्याना, षड्यन्त्र च्वेयाना, कोषे धन जन्मा
 याना, हुल्याःत लहिना, जासूसीतेत मान विदा, संसार
 तोपुयाह तल। बोद्ध ऋषिपि अध्यात्म ज्ञानानुभोगी
 ज्वीया तिर्मित उगु विघ्न हटे यायत आपालं हे संघर्ष
 याय्वात, महान त्यागी ज्वीमाल, सह याय्गुली
 अधिष्ठात्र बल्लाके माल।

संसारे आपालं याना शास्त्रोक्ति माने याय्गु कड़,
 शास्त्रीपिन्त आलोचना याय् भज्यूगु, भक्ति तरे
 ज्वीगु। अथ स्वंगु प्रकारया मेघं तोपुया संसारधात

भुले यानातल । व स्वंगुर्लि संसारयात रंगे यानातल,
उकें याना संसारे अध्यात्म ज्ञानी दुर्लभ जुयावन ।
ज्ञान विचारया द्वारे “ईश्वरया महिमा धायगु विश्वास
रूपी” तालं गवया बिल । उकी छम्ह तिल्ल सु’ परमार्थी
प्याहाँ वल धासा सकसिनं ‘नास्तिक, मिथ्यादृष्टि,
समाजं सुध्रे याय थाकुम्ह’, धका उपहास याइगु जुया
च्वन । तर परमार्थीपिं उकियात नं वास्ता मतसे थःगु
अध्यात्म कर्त्तव्यले हे अखण्ड रते जुया कार्य सिद्ध पूर्ण
याना काई ।

भगवान बुद्धं थुजोगु संसारे छगु थुजोगु विचार
प्रतिस्था याना बिज्यात कि—‘संसारे नित्य ज्वोगु छुंनं
मदु । अनित्यं यासा अज्ञानीपि दुःख ज्वीका च्वन ।

स्वंगूगु थ्व खः कि— संसारे छुंहे नं थःगु मन मुता-
विक मजू । थ्व स्वंगू संसारयागु अवस्था क्यना व्यूगुर्लि
अस्विकारात्मक आलोचना याइपि सुंहे दने मफुत ।

महाप्रज्ञा तत्त्वज्ञान मस्यूपित्त भक्ति व ईश्वर
तथा आत्माबाद यागु खें साब हे योगु जुल । बौद्ध धर्मे
'करुण' छाता अत्यन्त हे विकास जुया च्वंगु दु । उके

यात ने गुर्ति आचार्यपिसं— करुणामययागु भक्ति
करुणा ज्ञान धरका भक्ति योगे मिले याना दिल ।

इमिसं धाई कि— करुणामयद्वारा हे तिनि बोधि-
सत्त्व शाक्यमुनियात बोधिज्ञान प्राप्त जूगु खः; उके-
व करुणामय, बुद्ध हे नं माने याय् मान्ह अहा— छुं
मस्मूर्यि उपासक उपासिकापिन्त मिंखाय् धुलं छ्वाका,
छंजः लाना तल, उकेयागु फल अवहे खः कि अध्यात्म
ज्ञान लोप जुआवन । उकेसनं आः वर्त्तमान लायले
करुणामयया रथे— भक्तजनपिसं करुणामययात करुणा
तमा करात्ता— क्वाहि त्वंका खुसी ज्वीक लेत्यका
तल ।

Dhamma.Digital
प्रज्ञा ज्ञानयात— प्रज्ञा पारमितायागु द्वार्ति
इस्का भक्ति याकर तल ।

प्रज्ञाया अर्थ खः— स्वभाव धर्म सियका तुंसार
चक्र लिलितेगु ज्ञान । पारमिताया अर्थ— अध्यात्म
ब बरह्मात्मक गथि चिदा चवंगुली सियका गुलि विषयं
छुटे ज्वी भागु खः; उके पारंगत जूगुथात— ‘पार-
मिता’ धाई ।

थुजो थुजोगु सूक्ष्माति सूक्ष्म ज्ञानयात श्वीकेया
 निर्मित रूपक हिसाबं मूर्ति देका भक्तियागु महात्म्य
 बाखं देका— भक्ति हे तरे ज्वीगु रोचक वाक्य कनाः
 मनुष्यया परमार्थ ज्ञान तोपुया बिल ।

भगवान् बुद्धया श्रावकपिसं निर्वाण पदया श्रद्धा
 दुपिसं— बुद्ध वचनामृतयागु रसपान यायगु जूसा—
 प्यंगू आर्यं सत्यं ज्ञानं श्वीकेत शील, समाधि, प्रज्ञा
 अनुसारं थःगु शरीर व मनं कर्त्तव्यं पालन यायगुहे
 आवश्यक खः सिद्धाय द्रतयागु भरोसां जक मगाः ।

भक्ति यायगु जूसा— प्राणि मात्र यात समान भावं
 मैत्री यायगु, दुःखोपित करुणा—उपकार यायगु ।
 सःपिं; रूप सुन्दरपिं, तुखीपिं खना खुशी ज्वीगु, व
 धन्यवाद यायगु (मुदिता), मेगु खः उपेक्षा । उपेक्षाया
 अर्थ खः— वास्ता मयायगु, अर्थात् उपकार यानानं
 उपकार लगेमज्जूगुली व स्वीकार मयाःगुली द्वेष मयासे
 उपेक्षा याना बीगु । श्वहे इहविहार प्यंगू पालना
 याःम्हयात भक्ति धाई ।

शरणागमन ज्वीगु जूसा, थःगु हे शरणे नमन जु ।

अर्थात्- थःत माःगु कार्यं सम्पन्नार्थं थःमं हे कर्त्तव्यं
 यायमाः । स्वेगुं शरणं वना दुःखं मुक्त ज्वीगु आशा
 भूल खः, कर्त्तव्यं पालनं मयासे स्वेगुं शरणया भरे
 विश्वासं यायगु चिकिचोगु भूल मखु- भयंकर । बुद्ध्या
 शरण-अनित्यं खंका, दुःखं महसीका, धर्मं धैर्ये छुं हे
 मदु धैर्यु ज्ञानं बोधं जुया- सत्य, सन्तोष, चर्याया
 शरणे- भरे विश्वासं यायगु । धर्मया शर्ण- च्वे कनागु
 ज्ञानं बुद्धं खः, व ज्ञानं सुआख्यातं खः । व ज्ञानं थःमं
 हे- विचारं वा चर्या यावलं अवोके मागु खः । संघया
 शरण- वहे ज्ञानया चर्या याना अवोका वर्णि-भगवानया
 श्रावकं पिनिगु संगतं याना चतुरार्यं सत्यं ज्ञानं अवोका
 दुःखं मुक्त ज्वीगु- मार्गं गामी जूम्हया विश्वासे बनेगु
 खः ।

ब्रह्मा = शृष्टि कर्त्ता = इच्छा यात 'उपेक्षा' मंत्र ।

विष्णु = स्वार्थ = माया यात 'दुःख' मंत्र ।

महेश्वर = अनित्य = कालयात 'अनाधीन' मंत्र ।

उपेक्षा- उपस्थित इच्छामित्रयात वास्ता मयायगु ।

दुःख- वर्तमान स्वार्थ माया- अनविश्वासी-खंकेगु ।

अनाधीन— स्वभाव धर्म सुयामुं बरे मखु, सुयागुं
अधिकार मदु, धर्म थःगु स्वभाव तोती
मेलु । उके सुखायागु आशा दैमखुगु सिय-
केगु । अहे खः— दुह वचन ।

समाज

समाज मिले जुया ज्या माय्यानि चिसा चहुं
खः । भिन्नझई, खःसो— सेणु सम्मलया चहुंडें चहुंडें
प्रति ध्यान वनी । युगु समाजे मिलेचले जुया ज्या
याई— उगु समाजयांपि व्यक्तिंपि नियम प्रतिबद्ध जुयगु
कर लगे जुई । छह छोया भरोसा क्या, प्रपञ्चया
खिपतं चिन्म— पूजापाठ, सेवा प्रवक्षिया, भजन भोजन
यासु प्रबन्ध जुई । अ प्रथायात उत्तम भासपा, धर्म
भासपा, तरे ज्ञानी धक्का विश्वास अस्पालं हे चले जुया
चवंगु दु ।

थुकेया दोष छु धाःसा— सत्यान्वेषणयागु प्रदृसि-
या द्वार बन्द जुई । यथार्थ माःगु— तत्त्व-चिन्तक
अध्यात्म परमार्थोपिनि उद्देश्य— मिलेचले ज्वीमागु
मखु कि— अध्यात्म स्वभाव धर्मया ज्ञान आवश्यक खः ।

समदर्शीवादीपिसं— मिले ज्वी माःगु सिद्धान्त थुगु
प्रकारं धाई कि— प्राणि मात्रया तत्त्व छगू हे खः । व
ज्ञान मिले जुयमा । व तत्त्व फुकसियां छगू हे खः । व
सुनानं हे काटे याय् फैमछु । थुगु ज्ञान संसारे—अनेक
प्रकारया सम्प्रदाय मध्ये गुगुली दै—माला स्वेगु कर्तव्य
खः ।

सम्प्रदायले सीकं सीकं हे मखुगु लेै वना च्वनेगु
कर लगे ज्वीगु षड्यन्त्रयागु जाल फिजे याना— सने
मजीक चिनाते यो ।

सम्प्रदाय पत्तिकं हे थःथःगु विचारं थहरे यानातगु
तथ्य फरक फरक दयाच्वनी । उके स्वयं तथ्य— धयागु
कल्पना विना प्रकृतिया स्वभावं चले जुया च्वंगु स्वया
थःके अध्यात्मे पत्तालगे याय् माःगु खः ।

करं बलं आचार छगू हे जुया च्वंसां । थःथःगु

विचार छगूहे ज्वीफैमखु । विचारं सत्ययागु खोज
यानाहे च्वनेगु आवश्यक ।

बौद्ध विचार विभिन्नता निर्मित पूर्ण अवसर विया
तःगु दु । छायधाःसा—मनुष्य पिनिगु दृष्टि शाश्वत
जुया च्वनोमखु । परिवर्त्तनशील खः । भिन्नता हे
परिवर्त्तनशा जनक खः । उके याना अध्यात्मयागु
महाप्रज्ञा ज्ञान जागृत जुया वैगु सम्भव दु । सनातन
चले जुया वया च्वंगु तत्त्व स्वभाव दर्शन जुल कि—व
सम्यक मार्गया स्मृति उपस्थान अवस्था थ्यंमह जुल ।

थव बौद्ध चर्या यागु रहस्य, मेमेगु सम्प्रदायपिसं
नं थःगुली मिले याना काःगु दु ।

संसारे आपालं हे चले जुयाच्वंगु धर्मया ख्वाःपा
तछ्यायगु उपाय बुद्ध भगवानं खडा याना बिज्यागु
संसारे छगूमात्र तत्त्वया दर्शन यथार्थ थे भगवान् क्यना
बिज्यागु खः ।

तत्त्वया स्वभाव—युग अनुसारं वा समय अनुसारं
बदले ज्वीगु मखु । सदानं थःगु स्वभाव स्वया चलेहे
जुयाच्वनी ।

कर्म देकेम्ह हे मन खः । मनया हेतु स्थल खः
 वेदना । मनुष्यया व्यक्तित्व संवेदना यामु 'थः' भूलप्तः
 च्वंगु खः । संवेदना बाहिकं व्यक्तिया मेगु छुं हे
 अस्तित्व मदु । बौद्ध पिनिगु परिभाषया शृण्टिकोणं
 सोत घाःसा— कर्म दु, कर्ता मदु । वेदना दु, वेदयिक
 मदु । अहे वेदना व कर्म बाहिकं मेगु व्यक्तित्व छुं हे
 दुशु मखु । कर्म थ कर्मफलयागु बन्दोवस्त = व्यवस्थापा
 लागी—कर्म देकेम्ह व्यक्तित्व माल । गुगु खः क्रमशः
 मिले जुया वैगु—न्हापायागु कर्मशा फल बीम्ह । मखु—
 थःगुहे कुशलाकुशल द्वारा व्यक्ति थःगु शृण्टि थमं हे
 देका च्वंगु खः । वैगु कर्मया फल भोक्ता मेम्ह ज्वीहे
 मखु । थुगु प्रकारं नैतिक व्यवस्था बल्लाना च्वनी ।
 इश्वरवादीपिके अब ज्ञान हासो प्रमाणं हे मदु । विना-
 सामानं छुं पदार्थया उत्पत्ति ज्वीमखु । इश्वरवादी
 पिनिगु सिद्धान्त सत्य खःसा हेतुविना हे पदार्थया
 उत्पत्ति ज्वीमाःगु खः । गथे मनुष्यं थमंतुं देकागु
 समाजयागु नियमं थःतं तुं चिकां च्वनी । अथेहे
 थमं यानागु कर्मया फलं थःतं तुं खेका तःगु खः, कर्ता—

सुंहे मदु । तस्मात् थःत भिके योसा— थमं तुं प्यंगू—
ब्रह्मविहार पालन याय्माः । उके थःत कल्याण
जुई ।

थनजा लोकजने परंपरागत जाती भेद द्वारा—
तद्वं धाःपि— परंपरा हे तद्वं जुयाच्चन, चिकिधं धाःपि
नं गुणयागु दृष्टिकोणं मान्यता मदया बन । उकिया
निर्मित थ्व परंपरा तद्वं ज्वीगु प्रथायातः तोस्थुला
गुणयात मान्यता बियगु कोशिस याय्माल ।

उकिया निर्ति योसं सोकेमागुः छु धाःसा— शीलं
शुद्ध जुया— ज्ञानं सियका, प्रज्ञां सारासार ल्ययाः, थःत
भिनीगु वा शान्ति रस प्राप्त ज्वीगु योग याय्माल ।

शील व प्रज्ञाया बिचे विचारवान्‌म्ह मन खः ।
थुके स्वतां हे आवश्यक तत्त्व खः, थ्व स्वता विना—
थःतः भिकेगु सामान मेगु मदु ।

नियमं संयम ज्वी, संयमं नियम ज्वी । मन परिशुद्ध
ज्वीकेत संयम हे माध्यम खः । मन परिशुद्ध विना
चिचार परिशुद्ध ज्वीमखु । विचार परिशुद्ध विना

यथार्थ ज्ञानया उदय ज्वीमखु । यथार्थ ज्ञान विना-
पुत्तिदा-प्रज्ञा प्राप्त ज्वीमखु ।

— — —

बि० सं० १९८२

नेपाले प्रथमोत्पन्न स्थविरवाद भिक्षु 'महाप्रज्ञा'

कर्मस्थानाचार्य

वर्तमान

बौद्धशृणि महाप्रज्ञा

Dhamma Digital
धर्मचक्र आश्रम

बागबजार

काठमाण्डु, नेपाल

प्रज्ञोपाय

भगवान्

ज्ञान व कर्त्तव्यया संयोगं प्राप्त सार परमार्थं रस
खः ।

ज्ञान धयागु अमृत विचारयात् पूर्बं पाखें छम्ह
दक्षिण पाखें छम्ह, निम्ह यक्ष वयाः अमृत विचारयागु
आभाश मात्रनं मदेक तोपुयाः अन्धकार याना बिल ।

पूर्बं धयागु न्हापां निसें दया च्वंगु अविद्या, दक्षिण
धयागु लिपा प्रपञ्च—वा—सामाजिक—वा—कुलाचार वा—
साम्प्रदाय खः ।

गुम्ह मुमुक्षुं भगवानयागु सार गुणयागु दर्शन
यागु श्रद्धा दुम्हसें—वहे निम्ह यक्षयात् नीसंहार याय
फय्के माः ।

न्हापां दक्षिण यक्षयात् संहारार्थं विचार बलवत्
ज्वीकेमाः । विचार बलत् ज्वीकेत वहे ध्येय क्याः

भिगु संगत चूलाकाः, गुगुर्लि थःगु विचार धर्थार्थं जुर्द्द
उगु विषयले अनुभव यायां कुशलाकुशलं वा सास-
सार, अथवा शान्ति व आन्तिया निवेचनं योथगुली
कोशिस याय् फ़केमाः ।

विवेचक उद्वीत—प्रपञ्चात्मक जाल, सामाजिक
बन्धन, कुल परम्पराया बन्धन, सम्प्रदायया कारागारं
मुक्त उद्वीमाः, नन्त्र धर्थार्थ विवेचना याय् फ़ैमखु । उल्लिखन
उपरोक्त बन्धनं मुक्त उद्वीत सरल मजू । आय-
धाःसा—उकेयागु धर्यंकर रूप माहंनि । व धर्यंकर रूप
खंकेत—उकें चिनाः, रागार्णिन वाह ज्ञुयात्कंगु स्वयं
अनुभव मजूतले व बन्धनं मुक्त उद्वी फ़ैमखु ।

वहे धर्थार्थत अपने यानाः आधारित जुमा चक्रतले
व धर्थार्थ-विवेचना याय कहे मखु ।

यक्ष ध्याम्ह राक्षस खः, राक्षसयाके धंदा त्रु, धंदा
तियाः करे लाकाः, विवेचना याके वीमखु । आन रूपी
मत च्छाकल धाःसाम, फेवया पवाकक मत स्यामा बियू ।

दक्षिण वक्षया रूप—खुता प्रकारया क्लेश रुः ।
मथाः—काम, क्रोध, लोभ, सोह, मान, दूषिट । काम =

अब्दमहत्तर्यं, क्रोध = द्वेष भाव, लौभं = असन्तोष, मोहं =
चेतावनी रहितगु, मान = अहंभाव, दृष्टि = विना विचार-
या विश्वास ।

थव खुता बलेश करं हे नं धारण याय् मालाच्चवनी ।
थव खुता बलेशया त्याग हे यथार्थं त्याग खः ।

दक्षिण यक्षयात चात्माना छ्वय् फुसा तिनि
छगु पर्वा हटे जुई । अनं दुने हानं मेघ्य यक्ष दनि, व खः
पूर्व यक्ष । अविद्या = मनया स्वतंत्रता । पञ्चइन्द्रिय
द्वारा ज्वीगु कृयाले विचार मदुगु । पञ्चइन्द्रिय द्वारा
ज्वीगु कृयां दत्त फल या ज्ञान मदुगु । पञ्चइन्द्रिये
बलेजुया उत्पत्ति कृयाया हेतु मस्यूगु- अविद्या, पञ्चस्कंध
यागु उत्पत्ति, स्थिति, विनाशयागु स्वभाव धर्मं मस्यूगु ।
थव छुंहे मस्यूगु हे अविद्या खः । थव अविद्या न्हापाहे
दयाच्चवंम्ह ज्ञगुया निर्मितं पूर्व धाःगु खः । यक्ष धाःगुया
कारण व अशान्ति दायक खः ।

उक्त निम्ह यक्षयात यथार्थं खंके शुगु हे
विचार चक्षु खः । अभिगु महिमा सिया वःगु हे ज्ञान
खः । इपिनाप संग्रहम ज्वीगु हे प्रज्ञा खः । व फुकं

पिने मखु, थःके हे धका स्यूगु—अभिज्ञान वा अध्यात्म ज्ञान खः । थःपि उत्पन्न जूगुया हेतु स्यूगु हे संबोधी ज्ञान खः । थःपि निरोध ज्वीगुहे, निर्वाण खः ।

प्रपञ्च

लोकं यायाःये यायमाःगु खः । भयात धाःसा लोक जनं निन्दा याई, ह्येला याई, मिले मज्जी, इज्जत बनी, त्याखे मलाम्ह ज्वी, पर चक्रपि नाप मिले मजूम्ह ज्वी । लोकं अलग याई थःगु विचार निरर्थ याता बिधु ।

Dhamma.Digital

सामाजिक

जातपात मानेयाय् माःगु । जाते मिस्त्रित जुल धाःसा जातं बाहिक याई । विधि व्यवहार याय् थाकुई, अन्तकाले मृतक संस्कार गड़बड़ ज्वी । गुठियारं उठे मयाय्यं निन्दा यर्ई । म्हायमचा बिके मज्जी, भोजे अयाकी मखु । समाजं बाहिक याई ।

कुल परंपरा

थःथःगु कुले पुर्खापिसं यानावंगु कर्म चले याय्-
माःगु, खःगु जूसां मखुगु जूसां, स्यूसां मस्यूसां, पाप
जूसां धर्म जूसां, पुर्खां यानावंगु मयासे मगा, मखुसा
कुलांगार धाई ।

सम्प्रदाय

उपरोक्त कलंक दक्ष त्याग याना धर्मे वंसा सम्प्र-
दायथागु कलंक अन नं दु । गुलिसियां धर्मे ईश्वर माने
याय्-गु कर लगेजू, गुलिसियां धर्मे, ब्रह्मा छम्ह सिवाय
मेंपि माने याय् भज्यू, गुलिसियां धर्मे नारांद्यो छम्ह हैं
जक तःध धाय्-माः, गुलिसियां धर्मे आत्मा अविनाशी
धाय्-मा, गुलिसियां धर्मे आत्मा मदु धाय्-माः ।

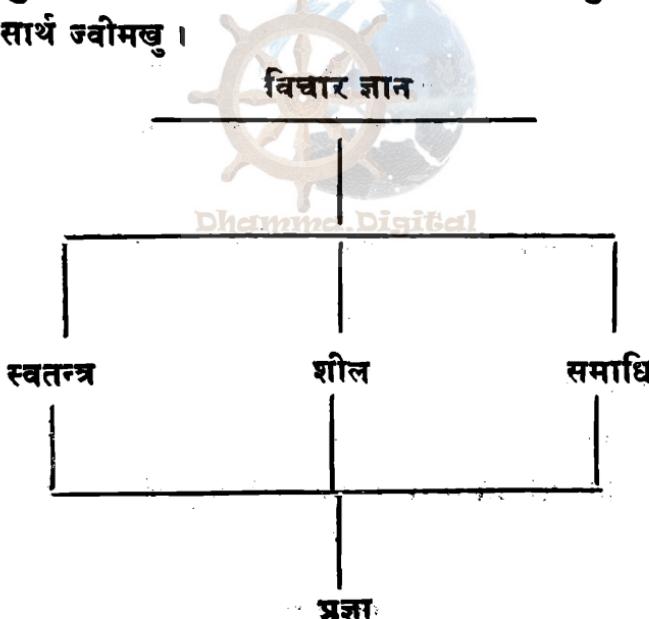
खः मखु धर्म अनुभव याना निर्णय याय्-माःगु वातः,
थमं मथूसां, थथे धाय्-माः धकाः बाध्य याना तैगु
सम्प्रदाय धर्म खः ।

भगवान बुद्धमा उपदेश हे थव खः कि न्हागु खें नं,
न्हागु धर्म नं, न्हागु ज्ञान नं थमं अथूतले रस वायक

ज्वीमखु । जि छिमित मखुगु खें कदापि धाईमखु,
खें यथार्थगु खःसानं, थमं हे यथार्थ मथूतले उकें थःत
आनन्ददायक फल प्रदान याय् फैमखु ।

च्वे कनागु प्यता कालागारयागु बन्धने लाना
च्वंतले स्वतन्त्र विचार प्रगत ज्वी फैमखु, गनतक थमं
थूगु खें, थःगु विचारं निर्णय जूगु खें, थमं स्वीकार युक्त
ब्यक्त याय् मजिया च्वनी अनतक सुमार्गे बने फैमखु,
सुमार्गे भलात धाःसा धर्म धका याना च्वनागु ज्या
सार्थ ज्वीमखु ।

विचार ज्ञान

विचारं स्वतन्त्र ज्वीयः, विचारं शील पालम्
यायमाः, विचारं मन संग्रहाले यायमाः । अब स्वंशु
आचरणया फलं प्रज्ञा प्राप्त जुई । प्रज्ञा कक्षुं खंका
इया यायमुद्दिनि निर्बाण पाले कनीगु जुई । वहे प्रज्ञा व
स्थाग निगूथा योगं तिनि प्रगत वा दर्शन देंगु भगवान्
खः । मूर्ति केवल-प्रज्ञा व स्थाग योग प्राप्त ज्वीगु
अमृत ज्ञान ल्वीका बिज्यामृ महापुरुषया प्रतिक मात्र
खः, आरम्भण मात्र खः ।

व मूर्ति मात्र खः, व मूर्ति हे भगवान मखु, व
मूर्ति ज्ञान कनीमखु, मूर्ति वरदान बिई मखु । मूर्ति
दर्शनीय खः । मूर्तियागु गुण पूजनीय खः, पूजा धयागु,
माने यायगु खः । माने यायगु धैंगु विश्वास ज्वीगु खः ।
थुगु प्रकारं पूजा मयासें उपचार पूजा यायगु अज्ञानता
युक्त पुण्य कार्य मात्र खः ।

विचार हे ज्ञानया द्वार खः । विना विचारं
न्हाकहे सम्भित जूसरं सान्ति प्राप्त याय फैमखु । ज्ञान
धैंगुहे विचारं तिनि निर्णय जुई, निर्णय जूगुहे तिनि
सम्यक ज्ञान जुई । सम्यक ज्ञानया परीक्षा ज्वीगु छल-

फल योना स्वयंगु खः । छसफल उवोबले स्वमालंहे
 अतेस जुयाच्छनी । सुनार्म काटे यासां निणंयास्मक
 विचास उदीमुँकूगु ज्ञान बच्छतुल्य दृढ जुयाच्छनी ।
 प्रपञ्चद्वारा नं फसं पुइक मखु, समाजद्वारा नै०, कृज
 परंपराद्वारा नै०, सम्प्रदायद्वारा नै० । वहे ज्ञानानु-
 सारं— स्वतन्त्र विचारे बाधा जुयाच्चक नीवरण त्याग
 पायंगु हि कर्त्तव्य खः । ज्ञान व स्वमय नित्यसा संपर्क
 द्वारा प्राप्त जूमु रेख, वहे हस—अमृत शाम्भु खः । वहे
 अमृत द्वारा—अजभ्मा जुसेलि— मृत उदीमोसीमु—अमृत
 धाई । वहे अमृत प्राप्त वाय्या निर्मित भ्रमं ज्ञान माःगु
 खः । नां तेगु वैदां थेगु धमे उदीमेलु । नांतेगु जूसा दान
 व कृति माः, दांथेमु जूसा तृष्णाया जाल थे लेकेमाः ।
 एव नित्यां हे ज्ञानित्या पथ मखु । अशान्तिया झर्म खः ।

गुजाम्भुयात् मन मुद्द धाई ?

स्वार्थ भाव मदुगु, सुशातं अन्याव मपत्यंगु, सुयागु
 दोषयागु शंका भयायंगु, यःगु मन मुद्द जूमजूया
 विचार यायंगु । कायं वा वार्ष्यं व मनं अकर्म

मयाय्गु । थःगु मने शान्तिता प्राप्त जूगु वा मजूगुलो
विचार याना स्वयगु । निर्भय ज्वीगु, शंका मज्वीगु,
भय मदैगु व त्राश मदैगु, साथे शत्रु नापं मदैगु हे मन
शुद्ध धाइ ।

स्वार्थभाव

स्व + अर्थ = स्वार्थ । स्वार्थ = थःगु निर्मित । थःत
माःगु । मम = जिगु । ममता = जिगु धैगु भाव ।

तृष्णा = न्ह्याक्व हे दःसां मगाःगु ।

इच्छा = दुसा स्यूका, जूसा ज्यूका ।

आशा = बिड्ला, दैला, धैगु आशा ।

कामना = काम = माःथें च्वनीगु ।

आसिका = थथे ज्वीमा ! अथे ज्वीमा ! धाय्गु ।

प्रार्थना = आवश्यक कार्य प्रारम्भ याय्गु मन ।

द्वेत भाव = थः व कतः धाय्गु भाव ।

समदर्शन = थः थें हे सकलें उथें खनेगु ।

ओघ = भौवरी = तरे ज्वी थाकुगु जंजाल = थम
जाल (अपाय) ।

स्वर्ग = मने सुख ता.इगु ।

नर्क = मने दुःख ज्वीगु । शारीरिक कष्ट ज्वीगु ।

ब्रह्म = स्वभाव धर्म ।

ब्रह्मा = स्वभाव धर्म स्थूम्ह ।

देव = तत्त्व = हेतु द्वारा स्वयं उत्पन्न ज्वीगु, गथे
चक्रु व रूपया हेतुं असंस्कृत स्वयं उत्पन्न
ज्वीगु विज्ञान = देव खः ।

देवता = देव पद प्राप्त ।

दैत्य = देवता थे जाम्ह यक्ष ।

सुर = शक्ति दुम्ह (भिम्ह) ।

असुर = शक्ति दुम्ह (मभिम्ह) ।

मनुष्य = मनन शक्ति दुम्ह, अर्थात्-विचार शक्ति
दुम्ह ।

अमनुष्य = मनुष्यर्थे च्छंसां-मनुष्य मखुम्ह ।

तीर्यक = पशु, पक्षि, कोटि, (काम, क्रोध, निद्रा,
भय) श्व प्यता तीर्यकया स्व०

प्रेत = प्वाथे पित्याः, नेगु प्राप्त मजूगु, नेमज्यूगु,
नेगुली असन्तोष ज्वीगु, ने बं प्वाथे दाह

ज्वीगु ।

पिशाच = परयात दिक्क बिया चवनीम्ह, खने
मदेक दुःख बिया चवनीम्ह, त्राश बिया
चवनीम्ह, अगति, गति मलाना चवंम्ह, खः ।

ख्याः = ग्याःम्हया मर्न उत्पन्न जुथा वैम्ह ।

सुख = स्वर्ग । दुःख = नक्ष । उपेक्षा = ब्रह्म ।

साकार ब्रह्म = जड ।

निराकार ब्रह्म = पुण्य पाप रहित जूसां अधिनुक्त

जुया चवंगु ।

पुण्य नं फल दाता ।

अपुण्य नं फल दाता ।

आनेका नं फल दाता

विदर्शन मात्र निरोध तत्त्व खः ।

विदर्शन = प्रज्ञा = परमार्थ मात्र = फल दाता

मजुसें निवृत्ति जुया वनीगु खः ।

स्रोतापन्न = निवृत्तिया धारे लाःम्ह जुल ।

१) इव शरीर जिगु, इव शरीरे जि धाय्गु दु, व
इव शरीर हे जि खः धायगु विश्वास मदुगु ।

२) शीलयागु अधिष्ठान द्यगु जक बल्लाका
चवने फुसावं गाः—मुक्त उवी धैगु विश्वासे धुक्क जुयाः
यज्ञवंसे, शीलं शुद्धि जुयाः प्रज्ञ ज्ञानं निर्वाण साक्षा-
त्कार यायगु पाखे कोशिस यायगु ।

३) क्लेश निवृत्ति यावा निर्वाण पद लाइगु खं
विश्वास ज्ञासा जक, मार्गे ममज यामाः दुःख मुक्त जुई ।

उत्तर स्वंगु तत्त्व पूर्णर्थं चयी— विचार व त्याग
यागु धारे लक्ष्माच्चवनेगु वा विचार मुक्त त्याग यामां
कनेगु झार्गं खः ।

सत्त्वात्त्वं सूष्टिक्रामु प्ररीक्षा, शंख व असत्त्वात्त्व
परमर्थं—विचार, निशंसय विचार व त्यामां निर्वाण तत्त्व
प्राप्त जुई धैगु निर्णय जुल खासा—फल—जुई ।

अोत्तमम जूम्हम लेहनी अखृत, अखृतः निवृत्ति
जुम्हम बंडं निर्देध जुयाः अर्हन्त फल प्राप्त जर्वे । शिला
जुल खाःसाम नेगु जन्म सिक्षाय चक्रगु जन्म उद्दी
मखृत ।

सकृदागमसी व अनागामी निमू—स्वेतसन्नं चिसें
अर्हन्त तकया गिर्वेयागु खं खः ।

गथे—मरुत्वालं असंत्वाले वनेत वंम्ह व्यक्ति असने
अयंबले मखंत्वाः व वंगःत्वाः बिचेहे वने धुंकल ।

मूल स्रोतापन्न ज्वी धुंकूम्हया—विचार युक्त
त्याग यायां हे जक वना चवंसा नं; पूर्ण त्याग जुल धाय् वं
कार्य समाप्त जुल । स्रोतापन्न धयागु उपमा तल
धाःसा—पर्लि स्वब्याना कुतुं बोगु अप्पा—ववे जमीने
मथ्यनीहे मखु । हानं ल्याहाँ वनी नं मखु, बिचे आकाशे
थाइ नं मखु । वथें हे स्रोतापन्न जूम्ह, निरोध पाले धारे
लाःम्ह जुया ज्ञानानुसार त्याग यायां वंम्ह व्यक्ति पुनः
संसारे ल्याहाँ वैनं मखु, बिचे थाना चवनी नं मखु—
निरोधे मथ्यनीहे मखु ।

मुख्य कर्त्तव्य थुलिहे खः कि—

विचारवान जुसे ज्ञानं अवश्य श्वीकेमाः । विचारं
निर्णय जुसेलि शीलं परिशुद्धी जुयाः, प्रज्ञा भावनाले
विदर्शनद्वारा अनित्य ज्वीगु, दुःख ज्वीगु व थमं धैथे
मदेगु जुबक त्याग यायां वनेगु, त्याग्य पदार्थ नाकि
दतले मार्ग फोमचानी अध्यात्म वाह्यात्म थ्यंकं दुःख
समुदय जुबकं त्याग याय धुन धाय् वं बाकि छुं हे मन्त

धीःसा अर्हन्त फल याना निर्वाण फल प्राप्त जुल ।

तत्त्वया स्वभाव धर्म यथार्थ थुयवं जि धायगु दु
ष्टेगु विश्वास शून्य जुई । धर्म उत्पश्च जुयोच्चंगु जि
धायगु आत्मत्वे विश्वास मदयाः जिह्वारा उत्पश्च जूगु;
जि, जिगु धायगु भाव मदयाः; जि, जिगु धायगु धर्म
तक न ल्याण यानाली निरोध जुयर निर्वाण जुयावनी ।

रूप-चित्त-मन ।

वायु-रूप । लः-चित्त । लः संगु-मन ।

वायु-प्रकृति । लः-स्वभाव । मन-कर्म कर्त्ता ।

विषयं स्पर्श जुल, चिर्त चाल, चेतसिकं ज्ञेया यात ।

प्रकृति व स्वभाव धर्म तत्त्व मात्र खः ।

मनयागु कल्पनायात उपेक्षा याय् फल धीःसा-

प्रकृति व स्वभाव धर्मयात विदर्शन ज्ञानं खंका अस्ति-
कारात्मक भावना यायगु ।

तत्त्वमात्रज्ञ जुयवं तिनि जि धायगु मदुगुलि
यथार्थ बोध ज्वी, अन तिनि हेतु निरोध ज्वी । व
स्यूम्ह सु ?

स्थूम्ह ज्ञान खः । जि मखु । यदि जि स्थूगु खःसा-
न्हापा हे आय् मसिल ? जि धाय्गु भावना निरोध जुयवं
ज्ञान नं अन्तर्धर्यानि जुयावनी । जि धाय्गु भावना वा
विश्वास दया च्वंतले सास्वत जुया हे च्वतो । जब जि
भावे विश्वास मजुल ; अन तनि हेतु उच्छिष्ठ=उछेद
जुयाः सास्वतया खिपः चबुत, सास्वत जबीमखुत ।

आत्माया अर्थं— जि भाव ।

अनात्माया अर्थं— यथार्थत जि भाव धैगु भावमात्र
झमं उत्पन्न ज्ञगु खः यथार्थत दुगु मखु । जि धाय्गु
भावना दया च्वंगुलि— जिगुया निर्मित संसार दयाच्वंगु
खः । सुख दुःख भोगार्थ वा कुशलाकुशल वेकल च्वंगु
खः । यदि जि भाव मद्गु जूसा, जिगुया निर्मित संसार
नं महु ।

ब्रह्मचर्याया महिमा

बालक अवस्थाय ओङ्क छिपे मजूनिगु कारण मने
क्लेश उत्पन्न उदीमखु ।

ओङ्क छिपे जुल आ पाके जुल धायवं युवा अवस्था
जुल । अन तिनि मने क्लेश उत्पन्न जुयाः विषयान्वेषण
याई ।

गुरुसि मुलि नर वा नारीपि मनया क्लेशयात् दर्शे
अफेक त्यता तैपि दु । च खः— पूर्वजन्मे वं क्लेशयात्
अथात्सक्ति दर्शन याना दोगु पुण्ययत् प्रभावं ।

मन्त्र युवा अवस्था जुववं अविस्त दुष्यूम्ह अप्तियें—
मनोरञ्जन पाखे हे अक ब्लेश बलबान् जुयाः मते की
दुविना सृत्यु ज्योथें, विषयले दुविना छटपटे जुयाच्चनी ।
मनया क्लेशं कुहकुटे जूम्ह नर वा नारीया विचारान्धा
जुयाः अग्नी दुष्वाःम्ह सर्प यें हाय दुःख धार्षी छटपटे
जुया हे जीवन विते जुया वनी । बैशे मन चिय मफया
विषयले लुध जुया चर्पि नर वा नारीया अमूल्य रत्न
समुद्रे कुलुं वंगुयें, परिणाम यति साहगु असरन्नवन् ।

यदि नर वा ,नारीं थःके देवःगु वैशया धारे
चुला मवसें मन चिना च्वने फत धा:सा—ब्रह्मचर्या
पालन यानाः स्वतन्त्र जीवन लाभ पूर्वक, संसारं पिने
लाना छवंगु आनन्दया भागी ज्वी । शरीरे पुष्टि मने
शक्ति दुम्ह जुयाः कर्त्तव्य पालन याय् फुम्ह ज्वी ।

मनया क्लेश उद्दोजन जूथे शरीरं ज्वगे ज्वीफुम्ह
पुनर्जन्मे मन नं चीफुम्ह ज्वी । कायिक व मानसिक
नितां चिय फुम्ह; लिपायागु जन्मे शुद्ध ब्रह्मचारी जुया
संसारं मुक्त ज्वीम्ह जुई । शरीरयागु ओङ द्वारा
शरीरे शक्ति व मने भक्ति वृद्धि ज्वी । शरीरे उथोति
मने ब्रकाश जुया प्रभावशाली ज्वी फई । ओङ धयागु
शरीरया मूल शक्ति खः । गथे तूया ओङ चिकं, दुरुया
ओङ छ्यो, अथे हे शरीरया ओङ शुबल खः, गुगुलि
सन्तान उत्पन्न ज्वी । वहे ओङ पुष्टिम्ह मर्द ज्वी;
ओङ अपुष्टिम्ह नामदं जुयाः छुंहे आँट याय् मफुम्ह
ज्वी । समर्थ हीनम्ह जुयाः दुःखे दुनाच्वने माली ।
ओङ शक्तिद्वारा गुलि सुख प्राप्त ज्वीगु खः । ओङ
शक्तिहीनद्वारा उलिहे दुःख जुया वई । अहंत पद

प्राप्तार्थ नं ब्रह्मचर्या हे माः, ब्रह्मलोक प्राप्त यायत नं ब्रह्मचर्या हे माः, लोके प्रभावशाली नं ब्रह्मचर्या हे आवश्यक जूः । रूप ला उन सुन्दरार्थ नं ब्रह्मचर्या हे आवश्यक । वल शक्ति देकेत नं ब्रह्मचर्या हे रसाधन खः ।

अब्रह्मचर्यायागु महिमा आपालं हे दु, अब्रह्मचर्यायागु दुर्गुण नं अपार । थथे अथेहे धायगु अवर्णनीय खः ।

अनागमी व अर्हन्तपिंके ओळ शक्ति-पूर्णरूपेन रक्षा ज्वी, अब्रह्मचर्यायागु विषयले कल्पना तक हे वे उत्पन्न ज्वीमखु, स्वप्नाले तक नं ओळ खण्डित ज्वीगु संभावना दैमखु ।

ब्रह्मचर्याया
महिमा निर्वाण तक्यागु सीमाना दु,
अब्रह्मचर्यायागु महिमाया सीमाना मदु; वर्णित खः ।

अविद्या परिचय

अविद्या—अध्ययन रहितगु खः । मेगु अविचारी
खः । विहोशी उद्वीगु—ज्वनं अविद्या हे खः ।

१) अनपठ, २) अविचार, ३) प्रमाद । इव
स्वतो हे अविद्या खः ।

अविद्या—असंस्कृत, अज्ञान, बुद्धि विना, प्रयत्न
विना, स्वयं स्थित, अन्धकार, सर्वध्यापी, अवस्था खः ।
लखे वःल थें त्वला च्वंतले डुबे जुया च्वनी;
लहाः तोता बिलकि पुन ल्येहें पुया च्वनी ।

हानं गथे अन्धकारे प्रदीप च्याना च्वंतले, आलो-
कित जुधा च्वनी, प्रदीप अनित्य जुपर्वं अन्धकार हे
जूवनी । अथे हे अविद्या नं स्वभावं हे अन्धकार सदृश
जुया च्वनीगु जुया निम्ति; कोशिस यातले, विचार
बल्लातले, होश याना च्वंतले जक, प्रदीपद्वारा आलो-
कित जुया च्वंतले हे जक अविद्या लिचिला च्वनी,
अन्यथा— अविद्यां हे आच्छादित जुयाः मयो मयो कथं
भोग यायमालीगु विपाक दयका च्वनी ।

मेगु उपमा

गथे जमीने पञ्चतत्त्व याणु संबोध जवरे जूथाय् छुं
 नं छुं उच्छनी उद्धीणु स्वभाव छः । यदि उजागु थासे
 वास्तव्याइपि मुं याहुसा— छु जुई? जंगल जुया बई ।
 जंगल जुमवं लान अनेक प्रकारया भयावह जश्चुत नं
 दयावई । उजागु थासे मुं उत्ताहि व्यर्ति उद्घोषयाह
 धाःसा— भक्तकर स्थान मचुते रमणीय स्थान याय्
 छू । आवे हे

भविष्यां— संसारे उत्पन्न आणी नर नारीस्म इविष्य-
 या ब्रह्मतानाथःगु जीवव जंगल थे जुया; आवे हे
 भक्तकर कुप्राणि उत्पन्न जुयाः अःत हे भग्न जुया ज्वसी ।
 यदि वहे नर नारीयात सुसंगत आत जुया; ज्ञान
 विकार दया; थःत भग्न मिकेगु विचार जापत जुया;
 कोशिस याना अप्रमादी जुया; यत्न याझ्मह जुल
 धाःसाकर्तुतानुसारं निर्वाण पद नं प्राप्त याय् फई ।
 अहलोके, देवलोके नं वनेफुम्ह ज्वी । नरलोके नं प्रधान
 अम्ब्री, राष्ट्रपति, कुतपति, सभापति, प्रोफेसर, डिफिसर,

बुद्धिवान्, धनवान्, विद्यावान् इत्यादि ज्वीकु ।

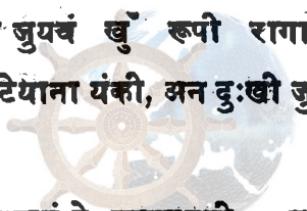
यदि अविद्या अन्धकारे हे जक लाना—इन्द्रियया
बशीभूत जुया च्वन धाःसा—अर्द्ध पतन जुयाः मती
हे मदु कथं भयंकरं भयंकरं— असहा दुःख भोग याय्
माली— भवरी थें जाःगु जाले लानाति उपाय छुँहे
मदुगु चक्रे दुनाः चानं न्हिनं हाय दुःख, हाय कष्ट नयाः
जीवन डुवे जुया च्वनेमासी ।

अर्थात्— अप्रमादया प्रदीप प्रज्वलित याना विचार
नेत्रद्वारा— प्रकृतियागु स्वभाव धर्म अप्रमादि जुया
च्वने फल्ले—अविद्या रूपी दंकिनी लुयं थाय् सुलाच्वनी ।
जब प्रमाद ऊवी अन कामिनी रूप धारण यानाःनृत्य-
कला व संगीतादि विलासे लटपटे याना, परिणामे
शोक संताप रूपी दुःखया धोये थुना अनन्त याना बिई ।
पञ्चेन्द्रिययागु मैदाने मनया स्वतन्त्र जुया च्वनीगु
हे अविद्या खः । मन रूपी सलयात शील रूपी लगाम
नकाः दुःख रूपी कवर्दा, क्यनाः विचार रूपी सबार जुया
कुमार्गे मछोसे सुमार्गे छवयगु हे विद्या खः ।

अज्ञान हे अविद्या खः, ज्ञान हे सुविद्या खः । धापूले

लगे ज्वीगु नं अविद्या खः, थमं छको विचार याना
स्वयंगु नं दिद्या खः ।

अविद्यां धोकका नकी विद्यां बचे याई । विद्या
रूपी प्रबोधकात् अविद्यारूपी फसं भारा भारां संकौगु
भथ दु ।

प्रदीप बचे यायत् पःखीगु थें प्रतिज्ञा यायमाः ।
प्रतिज्ञा मदुसा फसं प्रदीप निरोध याना बिई, अन्धकार
जुई । अन्धकार जुयं खुं रूपी रागादि क्लेश वयाः
ज्ञानरूपी धन हटेयाना यंकी, अन दुःखी जुया खवया चवने
माली ।

अज्ञान स्वभावं हे जुयाच्चवनी— ज्ञान प्रयत्नं वा
सत्संगतं वा अध्ययनं जक प्रादुर्भाव ज्वी ।

दुःख नं स्वभावं हे उपस्थित जुया च्चवंगु दु, सुख
उत्पन्नार्थं— बुद्धि, शिल्प, मित्र, प्रयत्न, कोशिश
यायमाः ।

मन चञ्चल स्वभावं हे जुया च्चवनी, स्थिर मन
यायत् — योग यायमाः, विचारवान ज्वोमाः, धोकका
नेमाः । पश्चाताप ज्वीमाः । मनया बशे मवनेमाः, मन

छथासं चिना तेगु प्रतिज्ञा यायमाः ।

संसारया आदि नं मदु, अन्तनं०, चक्र थे हिलाच्चवंगु
दु; नायो मदुगु जपमाला थे, सीमाना मदु । उजागु
संसारे, कोशिस यात धाःसा, विचार दःसा, त्याग याय्
फुसा, थः छम्हर्नि चक्रं उत्तीर्ण ज्वीफैगु ज्ञान भगवान
बुद्धं ल्वीका बिज्यागु दु ।

अथे नं मखुसा—थःत शान्ति काय्फेकि, शान्ति
काय् नं मफुसा जीवन छगूनि सुखी ज्वीफेकि ।

शान्ति योमहसे—समान मैत्रीताथा भावना यायमाः,
जातपात माने याय् मज्यू, थः कतःयामु भाव देके
मज्यू, शत्रु मित्र देके मज्यू ।

जीवने सुखी ज्वी योसा—इलम कला देकेमाः,
प्रिय वचनी ज्वीमाः, इमान्दारी ज्वीमाः, ऋण देकेमज्यू,
शरीर व मनयागु शान्ति पदार्थ भोजन याय् सेकेगु ।

नेगु, ज्या यायगु, सयन यायगु व चाह्यु वनेगु नियम
व समय देका याय्गु ।

थःके दुगु इना नेगु, थमं स्यूगु खौ न्यंम्हयात
कनेगु । थमं सःगु कला याचक्यात स्यना बीगु ।

सुयागके छुं याचना मयायगु ।

दुःखमय संसारे सहयाय् फेकेगु, क्षमाया दाता
ज्वीगु, धैर्ययो भरोसा कायगु ।

सन्तोषीवा धनी ज्वीगु कोशिश यायगु । सन्तोषि
म्ह व्यक्ति- सुयागुं न्होने, लहा चक्कंके मालीमखु,
सुयात खुसामद याय् माली मखु । बीला धैगु आशा,
दुसा ज्यूका धैगु इच्छा, न्होकव दःसां मगाःगु तृणा ।
अथ उक्त स्व तादरिद्रया लक्षण खः । अथ स्वताहे, खुसा-
मद्या हेतु खः, खुसामद यायमाःम्ह अवश्य नं कोमल
ज्वीमाली । सन्तोषीम्ह व्यक्ति त्यागि सुयां न्होने छाँचों
क्षवलुके माली मखु ।

कनक कामिनी त्याग हे- धात्थेयागु त्याग खः ।
स्वार्थ त्यागहे- यथार्थ त्याग खः । जि धैगु भावना
त्याग हे मुक्त खः ।

ज्ञान, विचार, प्रयत्न विना छुं काथ नं सिद्ध
ज्वीमखु ।

बुद्धया उपदेश

पाप कटे ज्वीगु तपस्या— सहनशील खः । सहन-
शीलया चिं— धैर्य खः । धैर्य धैर्य हे उपेक्षा खः । पञ्च-
इन्द्रियद्वारा पञ्च विषययागु स्पर्श ज्वी, उक्ति राग-
द्वेषादि उत्पन्न ज्वीगु होश या, रागादि वलेश उत्पन्न
जुया हे संस्कार शृण्टि ज्वीगु खः । निन्दा व प्रशंसाले
नं उपेक्षा बल्लाके माः । वलेश काटे मज्वीकं अर्हन्त
ज्वीमखु ।

महाअनर्थ ज्वीगु हे संवास खः, तसर्थ संवास
असेवनीय खः । रागादि वलेशया हेतु खनीगु हे दर्शन
धाई, मखंक काटेयाय् फैमखु ।

वलेश काटे मज्वीकं आनन्द ज्वीमखु, आनन्द
मज्वीकं निर्वाण साक्षात्कार ज्वीमखु ।

वलेश रोके याय् उपेक्षा माः, प्रज्ञा मदेकं उपेक्षा
याय् फैमखु । प्रज्ञा चक्षु दुम्हसिया हे तिनि निर्वाण दर्शण
प्राङ्मुर्भाव ज्वी ।

शान्ति गृहस्थ

थःत नं सुर्गति लोके धन व जनर्पि वद्दि ॥
 धन व जनया द्वारं मखु दै सुख शान्तिता ॥१॥
 थुगुहे बिषयं चित्ते पुत न्हां हृदये सदां ॥
 जनर्पि धनया लोभं मनया मदु शान्तिता ॥२॥
 जगते युवती नारी जुल न्हां चियत खिपः ॥
 सुतया ममता स्नेहं चितका खवया हृपि ॥३॥
 थुगुहे जगते मारं बलनं खिपतं चित ॥
 सियका मनया जालं चियका सकले वने ॥४॥

Dhamma Digital

विचार

थः धायगु हे मदु छुं नं ध्व शरीर देसो ॥
 प्रज्ञा विचार नजरं स्वय् मागु कायय् ॥१॥
 कायय् स्वभाव जक दु स्वव तत्व ज्ञानं ॥
 थःहे मदु गम व पुत्र गनया व नारी ॥२॥
 स्वार्थी अहं अम्ह दया व स्वभाव धर्मे ॥
 कर्ता जिहे थन धका अधिकार करःगु ॥३॥

सीकाव तत्वं शरीरे फुतका अभिमान ॥
आनन्द शान्त समभाव रसाधिकारी ॥४॥

शोक ताप दुःख ज्वीगु ष्व लोके,
यायगु युक्ति थन छु मखना जिं ॥
गाःगु भाव मदु दुःख सदानं
थो असीम जगते भय हानं ॥१॥
भ्याःगु चित्त जिगु मेल ष्व माया,
छिन्न भिन्न जुल चित्त ष्व लोकं ॥
आश-लोक बिषय फुकक तोता
शुद्ध भाव जक है मन शान्ति ॥२॥

संसार चाहितु हिला दुःख भोग यायां ॥
माला जुया छ गृहकार मलुगु व छ्र्णि ॥१॥
आ बल्ल थौ खन तपं गृहकार छन्त ॥
हानं ष्व देह गृह शृष्टि व ज्वीगु मन्त ॥२॥
छुंगु लभः फुकक व क्लेश वन त्वःधुलाव ॥
संस्कार चित्त दक्ष भन्त फुत कृष्ण तृष्णा ॥३॥

कां कांपीं मखु न्हि, कां धर्यांपि मिखा दुंपि ॥
 संसारे सकसिनं ज्ञानं मिखां खं थें मखं मनं ॥१॥
 मिखां स्वेथें मन सोसा न्हिने खं थें खनी फुकं ॥
 खनी नं मखु रात्री थें, मनं स्वे मफुन्हं छुनं ॥२॥

गुलि जक बांला नर जन धर्म,
 तन मन शद्वां शरण वनाः ॥
 हृदय महान खुशि मन भावं
 मन भिन धर्मं हित जुल प्राणी ॥१॥

सत्य समानं धर्मं मदु असत् समानं पाप ॥
 गुम्हया नुगले धर्मं मदु उम्हया नुगले ताप ॥१॥

बालक बेले गुम्ह खः लक्षण बांला गुण नं ॥
 शील स्वभावे अतिकं शीतल भाषी अतिकं ॥१॥
 सो उम्ह ज्ञानी जगते ख्याति जुया वै सरलं ॥
 पुण्य महानं उम्हया ज्ञानापु धका सी जनर्स ॥१॥

महान जुयवं ज्ञान समान नजरं खनी ॥
ज्वीगु सरलं लोके मज्जीगु अभिमान नं ॥१॥

द्रव्यं लोके ज्वीमखु तद्दं गबलें लोकसं ॥
ज्ञानं तद्दं ज्वी महाअज्ञा नं ज्वी हीनता ॥२॥

नरजन दुःखी ज्वीगु मर्भिगु बाँचि धागु ॥
सुख सिय यात माःगु गुलि फत ज्ञानी ज्वीगु ॥३॥

नारी धाववं फुककहे ज्वीगु मातातुल्य हे ॥
ज्ञाता ज्वीगु ज्ञानया लोके ज्वी आनन्द हे ॥४॥

संसारे न्हि माःगु ज्ञान हे, ज्ञानं हे न्हि महासुख ॥
अज्ञानं हे दुःख ज्वीगु न्हां, शास्त्रे धैतगु हे दनी ॥५॥

धन जन यदि दुसा अन जुई नर मेला ॥
यदि धन मदु थके उम्ह ज्वी अन ह्येला ॥६॥

दान पुण्य नं द्रव्य देगु, ज्वीगु रूप नं बांला ।
शान्ति ज्वीगु हे मैत्री प्रभावं एकवित्त ज्वी ध्यानं ॥

थः जक योसा थो मन पार्पि त्योगु मत्योगु फुकं ।
याःगु सदानं लोभी चित्तं पाप मधासे वक्ष ॥

नित्य मज्जी गुगु फुकक नित्य, सार मज्जीगु नाशवान ।
लोक महानं ज्ञाना भाव अन्ध समानं मोहवान ॥

दुःखं सदानं ज्ञाना भावं स्वेगु विचारं सोकि ।
ज्वीगु सुखिया हेतु अहे खः धर्म विचारं खेकि ॥

Dhamma.Digital

दानं व शीलं वन स्वर्गलोके,
पापी सदानं दुन मूर्ख शोके ॥१॥
गुरु व माता हाकनं पितानं,
मनं सदा नं सुप्रणाम याय ॥२॥

देगु प्यंगु बरदान धागु,
सुखादि आयु बल दर्ण प्यंगु ॥३॥

रूप दःसाँ गुणो नास्ति बामलागु व रूपवं ।
रूप दुगु थें गुणं युक्त ज्वीगु धात्थे महोसम ॥१॥

ममता अथ ज्ञया मनया तनया,
गृहपुत्र मिसा धनया जनया ॥
सियमागु छन्हु मसिसें व मगाः,
गनया धन व जनया ममता ॥१॥

कर्म प्रधान धयातल लोके,
ज्ञान मदेव ज्वी दुःख प्रायः ॥
कर्म व ज्ञान प्रयत्न स्वतां हे,
माःगु अवश्य मनुष्य समाजे ॥१॥

विना प्रयत्नं मखु देगु छुं छुं,
सुनाम जापं मखु मोक्ष ज्वीगु ॥
अहं व तृष्णा जुयमा नीरोध,
विना व त्यागं गन ज्वीगु मोक्ष ॥१॥

मिथ्या अन्धकारे मणु सार हवीके,
 सारं विना शान्ति मज्जोगु चित्ते ॥
 आचार्यपिसं व समाज जालं,
 छूयु व नियमं गुब्रलें मपवीगु ॥१॥

मपवीगु कदाचित वहे शान्ति धागु,
 मद्देगु गनहे प्रदेशे उजागु ॥
 जुया शुद्ध थःहे फुका कल्पनादि,
 लुया वैगु थःके मपवीगु व शान्ति ॥२॥

मदु शान्ति मने गृहजाल दयाः,
 मन मार जुया तल जाल गवया ॥
 विषये मननं अति प्रेम जुया,
 सित्त दुःख थमं थन ज्ञां मदया ॥३॥

घैशं मखं विषये नं लिपते छु ज्वीगु,
 कैवल्य मनं विषय हे रस ताःगु चित्तं ॥
 लिज्जां छांति मदु मने जुल अन्ध तुल्य,
 द्वंका लिपा रखे मने पछु ताव घाया ॥४॥

गुम्ह व अलसि त्याका शिल्प नाना सय्के ।

उम्ह नर खुगु लोके ज्वीसुखी द्रव्यद्वारा ॥

बल बल जिम्ह प्रिय अतिकन योम्ह ।

थन जिगु मन गुर्लि खास खुल खोम्ह ॥

विचा याना सोवो जगत छु जुया च्वंगु खन ला ।

च्वना तृणा जाले मन, मन सदां पीडा नुगले ॥

शास्ता निर्ण ज्ञाता सकल जगते शान्ति दिक्षा प्रदाता ।

यायनाः चर्ण व झेसं सिजक सोकां पवी मखुगु व तृणा ॥

Dhamma★Digital

प्राप्त जूगु खाद्य द्वारा जोवनार्थ व भोजन ।

मूल माःगु प्राण रक्षा स्वादया कारणे मखु ॥१॥

वाक्यद्वारा याचनानं सो भयायगु गनं छुनं ।

गृहद्वारे मौन भावं याचना यायगु हे जक ॥२॥

लाला लाय् थाकुं धात्थे गुण दुर्गु मनया जन्म थो जूगुभाग्यं ।

यासा यायकेगुसत्यं नरगुण दुर्गुर्लि मुक्तनं ज्वीकु व्यक्ति ॥

तत्व विचारं स्वे सलधासा स्वभाव ब्राह्मिं ज्वी कायथ् ।
 स्वभाव धर्मे ज्वीवं द्वष्टा भातसा धात्वगु दैमखुतः ॥१॥
 ममता पवीवं समता ज्वीगु भेद खनीगु गन स्वैत ।
 भेद मवेगु समानदर्शी वयात ज्वीगु उगु शान्ति ॥२॥

श्रद्धा बिना अक्ति सफल मज्वीगु,
 छल फल बिना ज्ञान गनं व वेगु ॥
 त्यागं बिना शार मज्वीगु स्वैतं,
 प्रज्ञा बिना त्याग मज्वी बातं ॥१॥

मान यामु चाह मनसं यदि भाव दोसा,
 तोति व भाव मननं यदि शान्ति योसा ॥१॥
 देवु मखु उगु व भानाभदां सम्भानं,
 ज्वी फेगु छुं समयसं अपमान हानं ॥२॥
 अपमान ज्वीव मनसं अति दुःख ज्वीगु,
 दुःखं मने उगु शप्ति तना भतीगु ॥३॥

तोता आनन्द ज्वीमु फुत नरजनर्पि हे कामरागे दुनाव,
 तप्यंगु ज्ञान बीर्पि खन अःखतं लोकेधर्मे तुलस्ते ॥

ध्यानं हे स्वेगु न्हि, हृदये बोगु चंगु सदा मन ।
लोला चित्तयागु हेतु जा खः भि मर्मि फुकहे थन ॥

धर्मे श्रद्धा दयावोगु लोक दुःखं महा भयं ।
आशा सुखयागु हे निर्ति तस्मात् श्रद्धा दयावत ॥

सुखसी धैगु आशं हे धन व जन मुक्ति,
अनित्य फुकक हे लोके विषये सुख ज्वी गन ॥१॥
दत्तले सुख थे भाषी मदेवं पुनः दुःख हे ।
सम्प्रोष हे छगू सीकि सुख ज्वीगु व सम्पत्ति ॥२॥

Dhamma.Digital

यथा व्यादि रूपे दैचवंगु पावर ।
थिया मात्र हे नं छिलिकं व च्यायी ॥१॥
कापे सनं सीकि जुया स्पर्शं मात्रं ।
थ्वी वेदना सो दनीगु व क्लेश ॥२॥

प्रत्येक जनया थव स्वार्थं भावं ।
ईच्छा जुया-दुःख अनेक ज्वीगु ॥३॥

वहे स्वार्थ त्यागं मम ज्वीगु शुद्धि ।

शुद्धं मने ध्यानं महान् ज्वीगु ॥२॥

ध्यानं वितर्कं व निरोधं ज्वीवं ।

प्रज्ञा मिखां तत्त्वं स्वभावं खंको ॥१॥

स्वभावं तत्त्वयागु फुक्क धर्मं खंका ।

अनात्मा ज्ञानयागु रसं बान यायो ॥२॥

निर्मलं गगने सूर्यं समानं शुद्धगु चित्ते प्रज्ञा ।

मेघसमानं अन्धकारगु ह्वेष वई थुगु चित्ते ॥१॥

थःसमलोके प्राणि धयार्पि ह्वेष मयासें स्वेसेकि ।

तःधं चिकिधं भावं मतसे फुक्क समानं हे खंकि ॥२॥

तत्त्वं विचारं केवलं प्राणि सत्त्वं फुक्कं हे समं सीकि ।

तत्त्वं धयागु ज्ञानं महानं शान्तिं अवश्यं ज्वो चित्ते ॥३॥

होशं तयाव ज्ञानं लुमंका जाग्रत ज्वोगु स्वेफेकि ।

थःमं सीका लोके जनर्पि सुधारं ज्वोसेकि ॥४॥

धर्माचिरण

स्वैतं थमं मखुगु भाव मतेगु चित्ते ।
 फक्वं मनं जगतया फुक प्राणि पिंके ॥१॥
 कायादि वाक मनयां परिशुद्ध यायत ।
 प्राणित हे व करुणां उपकार याये ॥२॥
 तद्धं मज्जीगु गबले परहीन धाना ।
 खंके समान जगते थव तुल्य ज्ञानं ॥३॥
 योसा व शान्ति फुक प्राणि समान खंकि ।
 धात्यें व शान्ति दैगु भगवान वाचा ॥४॥

शास्त्र ग्रन्थथा वाचक जूसां अर्थ मस्यूसा व्यर्थ व्यतुल्य ।
 अर्थ स्यूम्हसां भाव मथ्वीवं स्यूगु अर्थया सार मदैगु ॥१॥
 भाव स्यूगुसां चर्या मदुसा भाव स्यूगु नं व्यर्थ ज्वी ।
 चर्याया थें विचार मदुसा चर्याया रस दुर्लभ ज्वी ॥२॥

स्वैतं कुना पुन चिना लमहिगु प्राणि ।
 तत्कर्मया शुभ फलं ज्वी थः स्वतन्त्र ॥

चतुरार्य सत्य

तोके ष्व दुःख मननं, सह याय् मफैगु ।
 गबले भने सुख मदु, गुलि दुःख जूगु ॥१॥
 दुःखी जुया थुगु मनं, बुद्धयागु शरणे ।
 धर्मयागु शरणे व संघयागु शरणे ॥२॥

बुद्धयागु ज्ञान ध्वीका, मनयात सुचुका ।
 दुःखयागु हेतु गुगु खः, व फुकेगु योसा ॥३॥
 अद्वा तथा भगवान् बुद्धयागु शरणे ।
 धर्मयागु शरणे व संघयागु शरणे ॥४॥

Dhamma.Digital
 दुःखयागु हेतु फुकेत मदु मेगु शिक्षा ।
 त्याकेगु दुष्करम्ह, दुष्टम्ह हे ष्व इच्छा ॥५॥
 इच्छा निरोध यायत, बुद्धयागु शरणे ।
 धर्मयागु शरणे व संघयागु शरणे ॥६॥

याय्माःगु त्याग, दुःख हेतु व धाःगु इच्छा ।
 अष्टाङ्ग मार्ग जक हे गुरुयागु दीक्षा ॥७॥

माःगु वहे आचरण, बुद्धयागु शरणे ।
धर्मयागु शरणे व संघयागु शरणे ॥८॥

वंसां व बुद्ध शरणे, फुकेयात दुःख ।
प्यंगु व सत्य गुणया, सद्भाव श्वीका ॥
नुगः मिथां स्वेसाःगु, बुद्धयागु शरणे ।
धर्मयागु शरणे व संघयागु शरणे ॥९०॥

द्रव्य

भोगार्थ मात्र धन माःगु पुन दान यायत ।
यायत व मछु सञ्चय लोभ चित्तं ॥१॥
योता व शान्ति धनदौलत त्याग यायगु ।
लोभं कदापि मन शान्ति व ज्वोगु नास्ति ॥२॥
सन्तोष हे थव मने सुख शान्ति दाता ।
द्रव्यं सुखी यदि खनी भ्रम मात्र खः नहां ॥३॥

योता व शान्ति दव्व लोभ व त्याग यायगु ।
लोभं कदापि मन शान्ति मज्वीगु सत्यं ॥

च्चाम्बी अनेक क्रिया पुस्ति ज्ञानं,
हंसं लखे ज्ञान विना मिहती थे ।
शिक्षा विना हे दई काम क्रोध,
अज्ञानं व दुःख स्वयं स्वभावै ॥१॥

योसा सुखी ज्वीगु प्रयत्न यायमाः,
यत्न विना ज्वीमस्तु दुःख नाशा ।
श्रद्धा दुसा संगत नं अवश्य,
दई नहां थक लोके दुःख परोगु ज्ञान ॥२॥

संसारया द्वयिका मन् हे प्रथान,
स्वःसा खने मनुगु रूप अदृष्य कर्ण भ ।
विद्युत समं गमन उम्मी अति शिक्षामहो,
बल्लागुली अनुपमा अति शक्तिशाली ॥२॥
हेतुं दया वैम्ह नहां भखु नित्य ज्वीम्ह,
लोके चवना चवन महानगु योगु रूपे ॥३॥
वैरागु ज्ञान दयवं गन प्यपुनीगु,
आशा भद्रेव मनयागु निरोध ज्वीगु ॥४॥

प्रश्ना छता जक मनयात निरोधकर्ता,
लोके व नेगु फुक हे मनयागु भर्ता ॥५॥

ज्वीब धारी विना चेतन मधाः प्राणि व परहितं ।
युक्त चेतन, मनं चाः मह वहे प्राणि धयातल ॥

मरणानुस्मृति

मवःगु ल्वहते लः स्वीये अन्तकाले प्राणि नं,
नशा नशाय् दुगु चेतना नं क्रमशः तोता वंगुलि,
धर्मं तोतल इन्द्रियादिं चेत छ्रिति मन्त नहो
ल्यंगु धुकधुकु मात्र शरीरे मेगु फुक जड समं,
सुत व नं अन प्राण लःये अन्त जूगु व प्राणिया,
उक्त तरिकां भाव ज्वीका यायगु व भावनां ॥

असन्तोषी

महानं जि दुःखी जुयाच्चंगु लोके ।
सदानं च्छ चित्ते मगाः धैगु भावं ॥

उपदेश

मगाः धैगु चित्तं अनेअनेगु युक्ति ।
 सना जूगु छङ्खं सिया दृःख नाना ॥५॥
 मगाः न्ह्याकव दःसां मजू तोष भाव ।
 मगाः भाव दतले सुखी ज्वीगु नास्ति ॥६॥
 उकि त्याग यायफेकि न्हां शान्ति योसा ।
 विना त्याग भावं गनं दैगु शान्ति ॥७॥

Dhamma.Digital

विचार याना स्वव

“सुसार मदुगु बन विचार मदुगु मन ।
सुसार दःसा फुरशारी, विचार दः स्वर्ग ॥”

★ * ★

यथार्थं धर्मे विश्वास याए न्हृते
विचारनि यायमाः ।
विचार धैरु नं नुगःया
छगः मिखा खः ।
पिनेयागु मिखां आकार व वर्ण मात्र खनी ।
नुगः मिखां वानि विचारं खनागु रूपया
गति विधि खनी ।
तसर्थं विचार धयागु
धर्मं ज्ञानया मूलुखा खः ।

★ Dharmam Digital ★

नरया जाती विचारकारी, विवेक नुगले दैम्ह ।
विचार रहितं तृष्णक धाई, जूसां नरया रूप ॥

★ * ★

कुसंगते लाःम्ह व्यक्ति, मने पीडा खनी मखु ।
कुसंगतं दुःख ज्वीगु शत्रुं थें दुःखदायक ॥

तसर्थं

विचारं ज्ञान दे धात्थें, अविचारीम्ह अन्धवत् ।
ज्ञान हे सुखया दाता अज्ञानं दुःख हे जक ॥